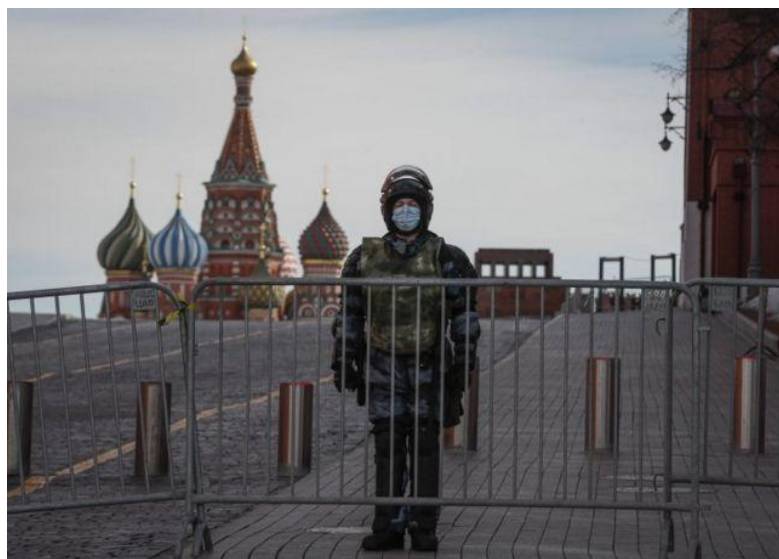

Putin xâm lược Ukraine là lỗi Hoa Kỳ? Ý kiến John Mearsheimer và Stephen Kotkin

15/3/2022

Nguồn hình ảnh, EPA

Chụp lại hình ảnh,

Một cảnh sát Nga đứng ở trung tâm thành phố Moscow, Nga, ngày 6 tháng 3 năm 2022

Cuộc xâm lược Ukraine mà Tổng thống Nga Vladimir Putin gây ra đã tạo ra nhiều tranh luận, phân tích trong giới học giả phương Tây.

Trong hai bài trước, BBC đã giới thiệu ý kiến của Francis Fukuyama, Niall Ferguson và hai cố học giả Samuel P. Huntington và Zbigniew Brzezinski.

Từ thập niên 1990, nhiều nhà tư tưởng theo trường phái đối ngoại "thực tiễn" như George Kennan đã phản đối việc mở rộng NATO, hay John Mearsheimer cho rằng sự can thiệp của Mỹ tại Ukraine sẽ làm xung đột dễ xảy ra.

"Vì sao Ukraine là lỗi của phương Tây?" - đó là tiêu đề khiêu khích của bài nói chuyện của giáo sư John Mearsheimer vào năm 2015. Kể từ khi đăng lên YouTube, video đã nhận được 18 triệu lượt xem.

John Mearsheimer nói về 'lỗi của Mỹ'

[Ngày 11/3, viết trên trang The Economist](#), giáo sư John Mearsheimer, Đại học Chicago, nói:

"Không có nghi ngờ gì về việc Vladimir Putin bắt đầu cuộc chiến và chịu trách nhiệm về cách nó được tiến hành. Nhưng tại sao ông ta lại làm như vậy là một vấn đề khác. Quan điểm chủ đạo ở phương Tây cho rằng ông là một kẻ hiếu chiến phi lý, lạc lõng với mục đích tạo ra một nước Nga vĩ đại hơn theo khuôn mẫu của Liên Xô cũ. Do đó, một mình ông ta phải chịu hoàn toàn trách nhiệm về cuộc khủng hoảng Ukraine.

"Nhưng nói thế là sai. Phương Tây, và đặc biệt là Mỹ, chịu trách nhiệm chính về cuộc khủng hoảng bắt đầu từ tháng 2 năm 2014."

John Mearsheimer cho rằng vấn đề thực sự bắt đầu tại hội nghị thượng đỉnh NATO ở Bucharest vào tháng 4 năm 2008, khi chính quyền George W. Bush thúc ép ra tuyên bố rằng Ukraine và Georgia "sẽ trở thành thành viên".

"Mối liên hệ giữa Ukraine và Mỹ tiếp tục phát triển dưới thời chính quyền Biden. Cam kết này được phản ánh xuyên suốt trong một tài liệu quan trọng - "Hiến chương giữa Mỹ và Ukraine về quan hệ đối tác chiến lược" - được ký vào tháng 11 bởi Antony Blinken, ngoại trưởng Mỹ và Dmytro Kuleba, người đồng cấp Ukraine... Văn kiện được xây dựng dựa trên "các cam kết để củng cố đối tác chiến lược Mỹ-Ukraine của Tổng

thống Zelensky và Biden", và cũng nhấn mạnh rằng hai nước sẽ được dẫn dắt bởi "Tuyên bố của Hội nghị thượng đỉnh Bucharest năm 2008".

Nguồn hình ảnh, Getty Images

Chụp lại hình ảnh,

Kyiv năm 2018

"Không có gì ngạc nhiên khi Moscow nhận thấy tình hình này không thể dung thứ được và bắt đầu huy động quân đội của mình ở biên giới Ukraine vào mùa xuân năm ngoái để báo hiệu quyết tâm với Washington. Nhưng nó không có tác dụng, vì chính quyền Biden tiếp tục xích lại gần Ukraine."

"Cách giải thích các sự kiện này trái ngược với khẩu hiệu phổ biến ở phương Tây, miêu tả sự bành trướng của NATO không liên quan đến cuộc khủng hoảng Ukraine, thay vào đó lại đổ lỗi cho các mục tiêu bành trướng của ông Putin...Vấn đề không phải là các nhà lãnh đạo phương Tây nói rằng mục đích hay ý định của NATO là gì; mà là cách Moscow nhìn nhận các hành động của NATO ra sao."

Nguồn hình ảnh, AFP

Chụp lại hình ảnh,

Một hình ảnh vệ tinh cho thấy hậu quả của các cuộc pháo kích ở ngoại ô phía đông bắc Kharkiv, Ukraine ngày 26 tháng 2 năm 2022

Giáo sư John Mearsheimer nói: "Tóm tắt cách giải thích của tôi là chúng ta đang ở trong một tình huống cực kỳ nguy hiểm, và chính sách của phương Tây đang làm trầm trọng thêm những rủi ro này."

"Đối với các nhà lãnh đạo của Nga, những gì xảy ra ở Ukraine hầu như không liên quan đến việc tham vọng đế quốc của họ bị cản trở; mà là đối phó với những gì họ coi là mối đe dọa trực tiếp đối với tương lai của Nga. Ông Putin có thể đã đánh giá sai khả năng quân sự của Nga, tính hiệu quả của cuộc kháng chiến của người Ukraine cũng như phạm vi và tốc độ phản ứng của phương Tây, nhưng đừng bao giờ đánh giá thấp mức độ tàn nhẫn của các cường quốc khi họ tin rằng họ đang ở trong thế khốn cùng."

Nguồn hình ảnh, AFP

Chụp lại hình ảnh,

Kharkiv sau bom đạn Nga bắn vào

"Tuy nhiên, Mỹ và các đồng minh của họ đang cứng rắn, hy vọng gây ra một thất bại nhục nhã đối với Putin và thậm chí có thể kích hoạt việc loại bỏ ông. Họ đang tăng cường viện trợ cho Ukraine trong khi sử dụng các biện pháp trừng phạt kinh tế để giáng đòn trừng phạt lớn lên Nga, một bước đi mà Putin hiện coi là "giống như một lời tuyên chiến"."

Tác giả kết luận: "Tại thời điểm này, không thể biết xung đột này sẽ được giải quyết kiểu gì. Nhưng, nếu chúng ta không hiểu nguyên nhân sâu xa, chúng ta sẽ không thể kết thúc trước khi Ukraine bị tàn phá và cuối cùng là một cuộc chiến tranh với Nga."

Phản biện của Stephen Kotkin

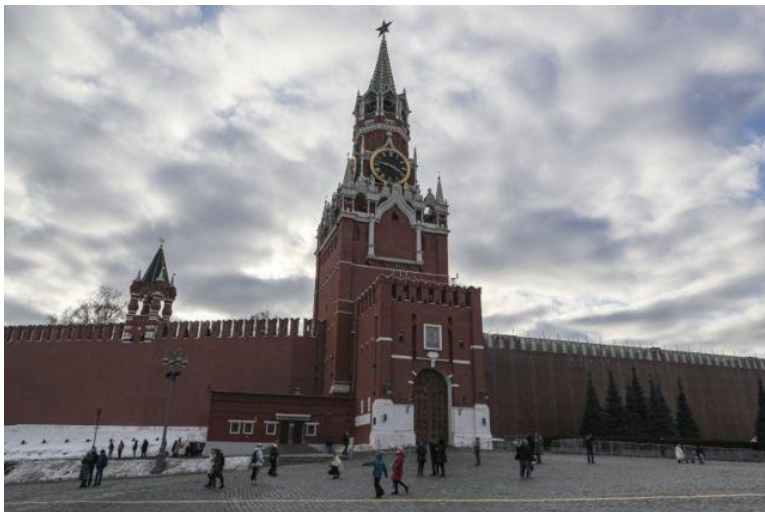
Nhiều học giả khác không đồng tình với John Mearsheimer.

Ví dụ, giáo sư Stephen Kotkin, Đại học Princeton, là tác giả hai sách tiểu sử về Joseph Stalin.

[Trả lời báo The New Yorker ngày 11/3](#), ông Kotkin nói:

"Tôi có sự tôn trọng lớn nhất dành cho George Kennan. John Mearsheimer là một học giả sừng sỏ. Nhưng tôi trân trọng không đồng ý với họ. Vấn đề với lập luận của họ là họ giả định rằng, nếu NATO không mở rộng, nước Nga sẽ không giống hay không gần giống với nước Nga ngày nay."

"Trước khi NATO tồn tại - vào thế kỷ 19 - nước Nga trông như thế này: có một kẻ chuyên quyền. Có sự đàn áp. Có chủ nghĩa quân phiệt. Có nghi ngờ người nước ngoài và phương Tây. Đây là nước Nga mà chúng ta biết, không phải nước Nga mới đến ngày hôm qua hay vào những năm 1990. Đó không phải là phản ứng đối với các hành động của phương Tây. Có những quy trình nội bộ ở Nga giải thích cho tình hình ngày nay."

Nguồn hình ảnh, EPA

Chụp lại hình ảnh,

Tháp Spasskaya, tháp chính trên bức tường phía đông của Điện Kremlin ở Moscow

"Tôi cho rằng việc mở rộng quy mô NATO còn đưa chúng ta vào một vị trí tốt hơn để đối phó với mô hình lịch sử này ở Nga mà chúng ta đang gặp lại ngày nay. Bây giờ sẽ ra sao nếu Ba Lan hoặc các nước Baltic không ở trong NATO? Họ sẽ ở trong cùng bấp bênh, trong cùng một thế giới mà Ukraine đang ở."

Có vẻ như giáo sư Stephen Kotkin nhấn mạnh tính chất "văn hóa" xa xưa của Nga ảnh hưởng đến ngày nay.

"Nga là một nền văn minh quan trọng: về nghệ thuật, âm nhạc, văn học, kịch múa, phim ảnh. Trong mọi lĩnh vực, đó là một nơi sâu sắc, đáng chú ý — là cả một nền văn minh, không chỉ là một quốc gia. Đồng thời, Nga cảm thấy rằng mình có một "vị trí đặc biệt" trên thế giới, một sứ mệnh đặc biệt. Đó là Chính thống giáo phương Đông, không phải phương Tây. Và Nga muốn nổi bật như một cường quốc."

Nguồn hình ảnh, EPA

Chụp lại hình ảnh,

Biden và Putin

"Vấn đề của Nga không phải là cảm giác về bản thân hay bản sắc này, mà là thực tế là khả năng của Nga chưa bao giờ tương xứng với nguyện vọng của họ. Nga luôn phải đấu tranh để đạt được những khát vọng này, nhưng không thể, bởi vì phương Tây luôn mạnh mẽ hơn."

"Nga là một cường quốc, nhưng không phải là đại cường quốc, ngoại trừ một vài thời điểm trong lịch sử. Khi cố gắng so sánh với phương Tây hoặc ít nhất là duy trì sự khác biệt giữa Nga và phương Tây, họ phải dùng đến sự ép buộc. Họ lấy nhà nước làm trung tâm để cố gắng đưa đất nước tiến lên theo trật tự, về quân sự và kinh tế, để sánh vai hoặc cạnh tranh với phương Tây. Và điều đó có tác dụng trong một thời gian, nhưng rất hời hợt. Nga có tốc độ tăng trưởng kinh tế vượt bậc, và xây dựng quân đội, và tất nhiên, nước này rồi sẽ đung trần. Sau đó, họ sẽ có một thời gian dài bị đình trệ và vấn đề trở nên tồi tệ hơn. Chính nỗ lực giải quyết vấn đề càng làm vấn đề trở nên tồi tệ hơn, và hố sâu với phương Tây ngày càng mở rộng. Phương Tây có công nghệ, kinh tế phát triển và quân đội mạnh hơn."

"Phần tồi tệ nhất của động thái này trong lịch sử Nga là sự hợp nhất của nhà nước Nga với một người cai trị. Thay vì có được một nhà nước mạnh mẽ mà họ muốn, để đối phó sâu với phương Tây và thúc đẩy Nga lên mức cao nhất, họ lại có một chế độ cá nhân chủ nghĩa. Họ có một chế độ độc tài, mà thường trở thành một chế độ chuyên quyền. Họ kẹt trong mối ràng buộc này một thời gian bởi vì họ không thể từ bỏ cảm giác ngoại lệ đó, khát vọng trở thành sức mạnh lớn nhất, nhưng không thể làm được trong thực tế. Mô hình Âu-Á yếu hơn nhiều so với mô hình quyền lực Anh-Mỹ."

Nhìn về phía trước, giáo sư Stephen Kotkin nói:

"Nga có rất nhiều vũ khí mà họ chưa sử dụng, nhưng có một vài yếu tố ở đây. Trước hết, Ukraine đang chiến thắng trong cuộc chiến này chỉ trên Twitter, không phải trên chiến trường. Họ đang không thắng trong cuộc chiến này. Nga đang tiến rất mạnh về phía nam, đây là một nơi vô cùng quý giá vì có Biển Đen và các hải cảng. Họ đang tiến về phía đông. Nếu các mũi tiến công phía nam và phía đông gặp nhau, Nga sẽ bao vây và cắt đứt các lực lượng chủ lực của Quân đội Ukraine. Điều đã thất bại cho đến nay là nỗ lực của Nga nhằm chiếm Kyiv chớp nhoáng. Nếu không, cuộc chiến của họ đang diễn ra tốt đẹp. Chỉ mới là vài tuần đi qua; các cuộc chiến tranh kéo dài lâu hơn nữa."

"Nhưng có một số cân nhắc: sau ba hoặc bốn tuần chiến tranh, bạn cần tạm dừng. Bạn phải trang bị lại áo giáp, tiếp tế kho đạn và nhiên liệu, sửa chữa máy bay. Bạn phải mang theo dự trữ. Luôn có kế hoạch tạm dừng sau khoảng ba đến bốn tuần."

"Nếu Kyiv có thể cầm cự trong thời gian tạm dừng đó, thì có khả năng họ có thể cầm cự lâu hơn thế, bởi vì có thể được tiếp tế trong khi người Nga đang chờ tiếp tế trong thời gian tạm dừng. Hơn nữa, vấn đề lớn nhất và quan trọng nhất là Nga không thể chiếm Ukraine thành công. Họ không có quy mô lực lượng. Họ không có số lượng quản trị viên mà họ cần hoặc hợp tác của người dân."

<https://www.bbc.com>